

REGIONIŲ TYRIMAI RENGIANČIŲ BŪSIMUOSIUS MOKYTOJUS: PIETINIO KURŠO TEIKIAMOS GALIMYBĖS

Santrauka

Sisteminiai pietinio Kuršo tarmių tyrimai vyksta daugiau nei 20 metų. Šių tyrimų dalyviams (dėstytojams, studentams, kraštotyrininkams ir kt.) tai asmeniškai svarbus darbas, susijęs su gimtosios vietos tarpe kaip paties tyrimo dalyvio lokalinės tapatybės ženklu. Regionų tyrimai ne tik teikia mokslines įžvalgas, bet ir stiprina kiekvieno tyrimo dalyvio savivertę.

Straipsnio tikslas – remiantis pietinio Kuršo kalbos tyrimais, pateikti rekomendacijas, kaip jų rezultatus kūrybiškai panaudoti ugdant būsimuosius mokytojus, diegiant kompetencijoms grįstas studijas.

Straipsnio uždaviniai: 1) įvertinti iki šiol atliktų pietinio Kuršo tarmės tyrimų panaudojimo galimybes ugdant būsimuosius humanitarinių sričių mokytojus; 2) pateikti keletą pavyzdžių, atskleidžiančių regionų tyrimų galimybes siekiant pajvairinti integruotų mokomųjų ir studijuojamųjų dalykų turinį.

Straipsnį sudaro kelios dalys. Įvade pristatomas tyrimo aktualumas, tikslas, metodai ir uždaviniai. Pirmojoje dalyje „Pietinio Kuršo kalbos tyrimai rengiant būsimuosius humanitarinių mokslų srities mokytojus“ pateikiama informacija apie Liepojos universiteto regionų tyrimų rezultatus, aprašoma, kaip skatinamas būsimųjų mokytojų susidomėjimas regionų tyrimais ir jų metodais. Antroje dalyje „Regionų tyrimų panaudojimo galimybės rengiant integruotų mokomųjų dalykų turinį“ aptariamos kelios rekomendacijos, kaip kraštotyros ir tarmiškosios kalbos medžiagą panaudoti integruotose mokomųjų dalykų pamokose. Apibendrinant pateikiamos pagrindinės išvados ir rekomendacijos.

Regioninių kalbos variantų, jų kilmės, kintamumo, tarmiškosios ir bendrinės kalbos santykio tyrimai ugdant būsimuosius latvių kalbos ir literatūros mokytojus gali būti panaudojami įvairiai, ne tik paskaitose. Tradiciškai studentų gebėjimai ugdomi dalyvaujant mokslinėse vasaros ekspedicijose, padedant šifruoti sukaupčius įrašus ar rengti tekstus spaudai. Taip tarmėtyros metodai įvaldomi praktiškai. Atnaujintos Latvijos pedagogų rengimo programos latvių kalbos ir literatūros mokytojų studijų modelyje numatomas kelių

humanitarinių mokslų dalykų integravimas į vieną studijų kursą. Nors skatinamas integruotas požiūris, naujoji studijų programa pradėta įgyvendinti tik 2020 m. rudenį, taigi, siekiant gerinti programos kokybę, svarbi tyrėjų ir dėstytojų kaupiamos patirties stebėseną ir pasiūlymų įvertinimas.

Pagrindinės išvados: 1) taikant atnaujintą tarpdalykinį būsimų mokytojų rengimo modelį, regionų tyrimai gali būti panaudojami ne tik humanitarinių, bet ir kitų mokslų, pavyzdžiui, gamtos, technologijų, socialinių, srityse; 2) siekiant palaikyti optimalų teorijos ir praktikos santykį, neprarasti lauko tyrimų tradicijų, svarbu stebėti ir tobulinti studijuojamų dalykų turinį; 3) pateikti tarmiškosios leksikos pavyzdžiai (pvz.: darbo įrankių, regioninių patiekalų, tautinio kostiumo elementų pavadinimai) rodo, kaip regionų tyrėjams ir dėstytojams bendradarbiaujant su kitų dalykų dėstytojais, stiprėja studijų tarpdalykinis ryšys.

ESMINIAI ŽODŽIAI: kalbotyra, regionų tyrimai, dialektologija, tarmė, mokytojų rengimas.

LIENE MARKUS-NARVILA

Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts

Kalpaka bulvāris, Rīga LV-1050, Latvija

liene.markus-narvila@lu.lv

IEVA OZOLA

Liepājas Universitāte

Lielā iela 14, Liepāja, Latvija

ieva.ozola@liepu.lv